

**DUHKORADDANBOTTOŽAT
MÁNÁ VUOIGATVUOĐAID
GIEĐAHALLAMII
ÁRRABAJÁSGEASSIMIS**

Duhkoraddanboddu 1 – Biedjostoagus	2
Duhkoraddanbottu sisdoallu	2
Mihttomearri lea	2
Bargoneavvut	2
Duhkoraddanbottu rávvagat	2
Fuomášumit	3
Duhkoraddanboddu 2 – Nieguid beaivi ovdaskuvllas dahje beaiveruovttus	4
Doaimmaid sisdoallu	4
Mihttomearri lea	4
Bargoneavvut	4
Beaivvi plánen ja ollašuhhtinrávvagat	5
Fuomášumit	5

Duhkoraddanboddu 1 – Biedjostoagus

(heive vuollil 3-jahkásaččaide)

Duhkoraddanbottu sisdoallu

- Oahpásmuvvat máná vuoigatvuodaide divttažiid dahje lávlagiid bokte (5 min)
- Hukset bieju ja plánet stohkos (5 min)
- Biedjostoagus (30 min)

Mihttomearri lea

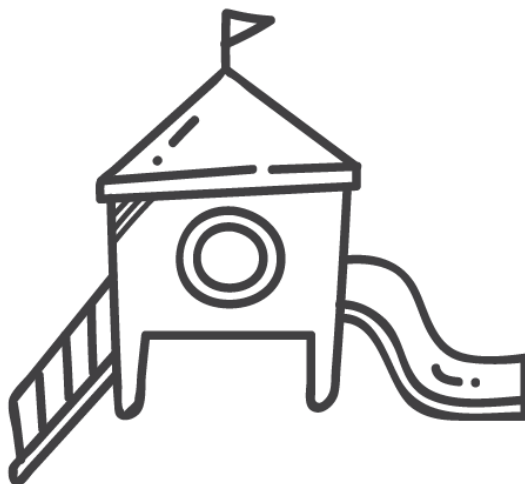
- mitalit vuollil skuvlaahkásaš mánáide sin vuoigatvuodaid birra vugiin, mii heive sin ahkodahkii
- ovddidit unnoraččaid vuorrováikkuhusdáidduid ja gávnnadit eará olbmuid gudnejahtti vugiin oktasaš stoahkama bokte.

Máná vuoigatvuodaid soahpamuša artihkal 31:

Soahpamušstáhtat dovddastit máná vuoigatvuoda vuoigastit ja oažžut astoáiggi, stoahkat ahkodagas mielde, searvat virkkosmuvvandoaimmaide ja kultureallimii ja dáidagiidda.

Bargoneavvut

- Máná vuoigatvuodat -diktakoarttažat ja molssaevttolaččat Vuoigatvuohka lea mánás -filbma ja dan materiálat
- Biedjostohkosa gulahallantávval
- Bieju huksema várás omd. gággát, gokčasat ja guottát
- Oahpes duhkorasat, dego dipmaeallit, dohkát dahje biillat, ja ahkodahkii heivvolaš girjjit

Duhkoraddanbottu rávvagat

- 1) Ráhkadehket divttažiid ja stohket mánáiguin divtta 1 Vuoigatvuohta stoahkat ja vuoigastit ja dikta 2 Vuoigatvuohta dorvvolaš olmmošgaskavuodaide. Molssaevttolaččat sáhttibehtet lávlut Vuoigatvuohta lea mánás -lávлага filmma mielde.
- 2) Ságastallet máná vuoigatvuođain (vuhtiiváldimiin ahkodaga) dikta- dahje lávlunkoarttaid govaid bokte. Mat vuoigatvuođat mánái gullet?
- 3) Huksejehket mánáiguin bieju ja álggahehket biedjostohkosa ávkkástallamiin gulahallantávvaliin. Rávesolmmoš sáhttá leat ovdamearka ja darvánit mánáid duhkoraddanálgagiidda.
- 4) Suokkardallet ja ságastallet stoahkama olis:
  - Maid visot biejus sáhttá bargat (stoahkat, vuoigastit, dikšut, salastit, lávlut, divttaid huradit, lohkat jnv.)?
  - Mot mii doaibmat, juos soamis lea gealdagasas dahje šaddá riidu dahje eará váivi?
  - Čorgetgo stoahkama loahpas bieju eret, vai háliiditgo mii guođdit dan vuordit čuovvovaš stohkosiid?

Fuomášumit

- Mánáide sáhttá mitalit, ahte máná vuoigatvuođat gulle áibbas juohke mánái ja ahte Supmii lea ráhkaduvvon mánástrategiija, vai dat sihkkarit ollašuvašedje.
- Stoahkama gánnáha ollašuttit smávvaajoavkkuin. Ná juohke máná váldo vuhtii ja oažžu váikkuhit stohkosa ovdáneapmái iežas vugiin.
- Stoahkama doarjjan gánnáha geavahit gulahallantávvala. Távvala govat veahkehit mánáid áddet stoahkama vejolašvuođaid ja ovdanbuktit iežaset. Dat sáhttet veahkehit maddái ceavzit iešguđetlágan hástalusaid. Gulahallantávvala sáhttá lamineret, ja dalle das lea ávki guhkit áigái ja maddái boahttevaš stohkosiin.

Duhkoraddanboddu 2 – Nieguid beaivi ovdaskuvllas dahje beaiveruovttus

(heive 4–5-jahkásaččaide ja ovdaoahpahussii)

Doaimmaid sisdoallu

- Oahpásmuvvat máná vuoigatvuodaide divttaid dahje lávlagiid bokte (5 min)
- Ságastallat máná vuoigatvuodain (5 min)
- Nieguid ovdaskuvla- dahje beaiveruoktobeavvi plánen (30 min)
- Nieguid ovdaskuvla- dahje beaiveruoktobeavvi ollašuttin (áigi dása sohppo sierra)

Mihttomearri lea

- mitalit vuollil skuvlaahkásaš mánáide sin vuoigatvuodaid ahkodahkii heivvolaš vugiin
- ovddidit mánáid vásáhusa oasálašvuodas oktasaš plánema ja ollašuttima bokte.

Máná vuoigatvuodaid soahpamuša artihkal 12:

Soahpamušstáhtat dáhkidit mánnái, guhte sáhtta hábmet iežas oainnuid, vuoigatvuoda friija ovdanbuktit dáid oainnuidis buot áššiin, mat gusket mánnái. Máná oainnut galget vuhtiiváldojuvvot máná agi ja čálgandási mielde.

Máná vuoigatvuodaid soahpamuša artihkal 13:

Mánás lea vuoigatvuoha ovdanbuktit friija iežas oaivila. Dát vuoigatvuoha sisttisdoallá friijavuoda ohat, vuostáiváldit ja gilvit buotlágan dieđuid ja jurdagiid rájaid rastá njálmmálaš, čálalaš, prentejuvvon, dáidaga dahje man feara eará hámis, man mánná lea válljen.

Bargoneavvut

- Máná vuoigatvuodát -diktakoarttat dahje molssaevttolaččat Vuoigatvuoha lea mánás -filbma ja dan materiálat
- Filbma máná vuoigatvuodaid birra beaiveruovttus
- Iežas ovdanbuktima bargoreaidut, omd. bábir, peannat, čáhceivnnit, penselat, iešguđetlágan govat, skierat ja liibma, stuhkat, legot, hábmendáigi dahje duhkorasat
- Neahtuš (*tabletti*) dahje eará bargoneavvu, mii geavahuvvo dokumenteremii

Beaivvi plánen ja ollašuhhtinrávvagat

- 1) Oahpásmuvvet mánáiguin máná vuoigatvuođaide diktakoarttaiguin, main leat govat. Molssaevttolaččat sáhttibehtet lávlut Vuoigatvuohta lea mánás -lávlaga filmma mielde.
- 2) Ságastallet mánáiguin máná vuoigatvuođaid birra. Mii lea vuoigatvuohta? Mat vuoigatvuođat mánás leat? Manne dat leat dehálaččat? Váldet diktakoarttaid dahje lávlunkoarttaid govaid suokkardallama doarjjan. Jus háliidehpet, sáhttibehtet vel geahččat filmma máná vuoigatvuođain beaiveruovttus.
- 3) Plánejhket mánáiguin sárgumiin, málemiin, buđaldala, huksemiin dahje hábmemiin nieguid ovdaskuvla- dahje beaiveruoktobeavvi, mas máná vuoigatvuođat ollašuvvet. Dokumenterejhket mánáid plánaid (Fuomášumit-oasis molssaevttut plánema doarjjan).
- 4) Ollašuhhtet nieguid ovdaskuvla- dahje beaiveruoktobeavvi sierra sohppojuvvon áiggis.

“Máná vuoigatvuođaide gullá earret erá dat, ahte máná oaivilat guldaluvvojit ja mánát ožžot váikkuhit áššiide, mat leat sidjiide alcceseaset dehálaččat. Danin beassabehtet čuovvovaččat plánet nieguid ovdaskuvla- dahje beaiveruoktobeavvi.”

Fuomášumit

- Doaimmaid gánnáha juohkit unnimusat guovtti beavái. Vuosttaš beavve oahpásmuvvat máná vuoigatvuođaide ja plánet nieguid beaiveruoktobeavvi, mas máná vuoigatvuođat ollašuvvet. Nuppi beavve ollašuhhtit aitosaš beavvi.

Ságastallama doarjjan:

- Máná vuoigatvuođat leat dehálaččat. Dat leat áššit, maid mánát ožžot bargat ja mat gullet áibbas buot mánáide.
- Máná vuoigatvuođat sihkkarastet, ahte buot mánáin lea oadjebas dilli, bajásšaddat ja čálgat.
- Rávesolbmuid bargu lea sihkkarastit, ahte máná vuoigatvuođat ollašuvvet.
- Máná vuoigatvuođat leat čállojuvvon máná vuoigatvuođaid soahpamuššii. Supmii lea ráhkaduvvon maddái vuosttaš gearde mánnástrategiija, vai vuoigatvuođat sihkkarit ollašuvvet.